

Forskere forarget over regjeringens forslag om kloningsforbud

Regjeringens forslag om å forby terapeutisk kloning er ensidig begrunnet og lite faglig gjennomtenkt, mener ledende norske forskere.

Forslaget som Helsedepartementet har sendt ut på høring går ut på å videreføre bioteknologilovens forbud mot forskning på befruktede egg og utvide forbudet til å omfatte cellelinjer som er etablert fra befruktede egg. Regjeringen vil forby terapeutisk kloning som metode for å skaffe stamceller til medisinsk forskning, men i stedet prioritere forskning på stamceller fra fødte individer (1).

Helseminister Dagfinn Høybråten sier i en pressemelding at det er etisk uakseptabelt å bruke terapeutisk kloning for å fremstille stamceller. Han kaller det å produsere potensielle menneskeliv som et verktøy for medisinsk forskning.

Dobbeltmoral

Stamcelleforskere reagerer mot helseministerens ordbruk, og kaller det misvisende å sette likhetstegn mellom terapeutisk kloning og bruk av potensielle menneskeliv.

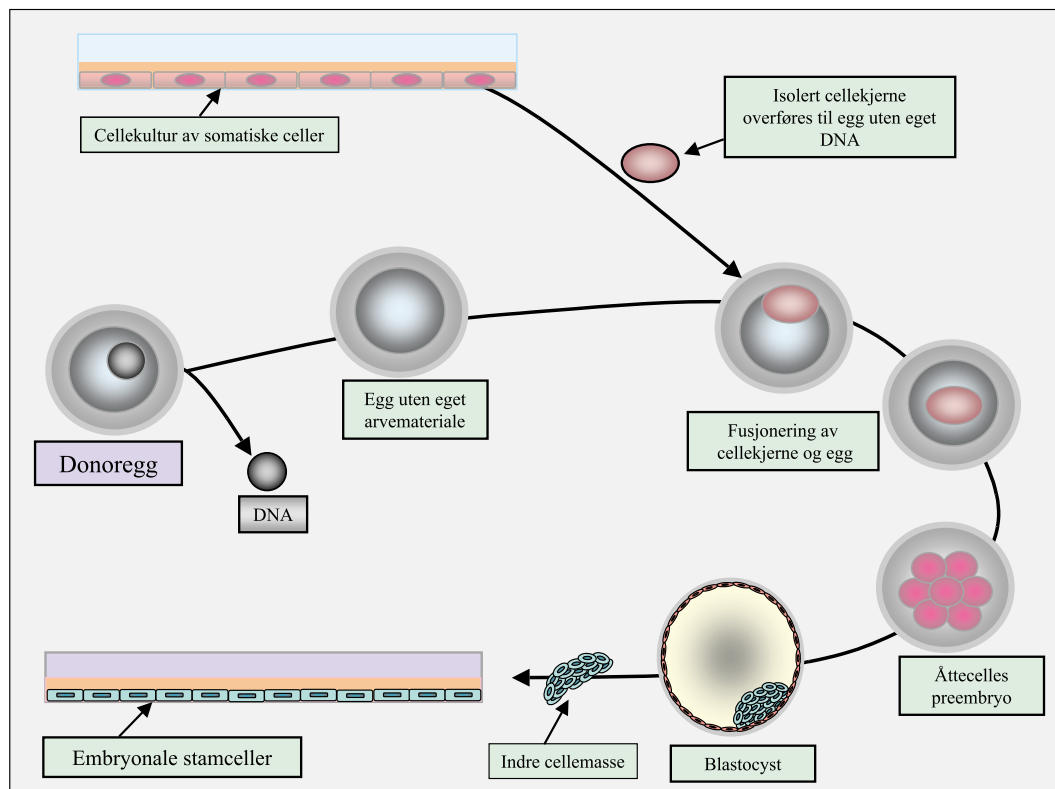
– Dette er å blande kortene. Saken er at man ved terapeutisk kloning benytter egg som er overtallige etter in vitro-fertilisering. Disse overskuddseggene ville ellers blitt destruert. Det er ikke snakk om å fremstille embryoer i den hensikt å drive kloning, sier forsker og molekylærbiolog Ingrid Eftedal ved Avdeling for medisinsk genetik ved St. Olavs hospital i Trondheim.

Eftedal mener at et strengt forbud bare vil medføre nye dilemmaer, etter hvert som resultatene fra behandlingsforskningen begynner å tikke inn fra andre land.

– Vi må ikke havne i en situasjon der vi godtar å importere resultater fra forskning som er tillatt i andre land, men som er forbudt i Norge. Det er det samme som dobbeltmoral, sier hun.

Forsøk med å etablere cellelinjer fra blastocyster etter somatisk kjerneoverføring inn i egg, er i gang i Sverige og Finland. Danske forskningsgrupper har tilsvarende planer, og norske forskningsmiljøer ønsker også å henge med i utviklingen (2). Men Eftedal frykter at Norge skal bli hengende langt etter land som Sverige og Storbritannia i stamcelleteknologien.

– Sier vi nei til denne type forskning, burde vi av moralske årsaker også si nei til behandlinger som kan bli resultatet av forskning.

Somatisk cellekjerneoverføring (terapeutisk kloning): Eggets eget arvemateriale fjernes eller inaktiveres før overføring. En isolert cellekjerne fra en kultur av kroppsceller plasseres så under zona pellucida. Eggcelle og cellekjerne fusjoneres ved hjelp av en elektrisk puls. Egget vil organisere utviklingen av en preembryo basert på den genetiske informasjonen gitt av den somatiske cellekjernen. Som ellers ved fremstilling av embryonale stamceller, isoleres den indre cellemassen i blastocysten som oppstår, og cellene dyrkes videre for å få stamceller. Illustrasjon A. Sunde & I. Eftedal

ningen. Innenfor fagområdet assistert befruktning har myndighetene lenge hatt en holdning som har medført at forskning på nye metoder har foregått utenfor Norges grenser. Metoder er så blitt tatt i bruk etter å ha vært utviklet i utlandet. En slik holdning er ureddelig, mener Ingrid Eftedal.

Etisk forsvarlig forskning

Overlege Anne Husebekk ved Blodbanken ved Universitetssykehuset i Nord-Norge, Tromsø, er enig med Ingrid Eftedal i at et forbud mot terapeutisk kloning vil låse forskningen og skape nye dilemmaer.

– Frykten som helseministeren gir uttrykk for er ubegrunnet. I Norge har vi et offentlig kontrollsystem bestående av etiske komiteer som skal garantere for at forskningen blir gjennomført på en forsvarlig måte og innenfor grenser som er etisk akseptable. Vi må kunne stole på at dette systemet fungerer som det skal og sikrer åpenhet og innsyn i forskningsmiljøene, sier Husebekk. Hun har vært medlem av biobankutvalget som har vurdert etiske, medisinske og rettslige problemstillinger knyttet til innhenting, oppbevaring og bruk av humant biologisk materiale (3).

Stortingsflertall mot kloning

Ifølge Vårt Land vil Sosialistisk Venstreparti sikre at regjeringen får flertall for et forbud mot terapeutisk kloning. Det gjør sosialpolitisk talsmann Olav Gunnar Ballo klart. Et mindretall i SV-gruppen ønsker å åpne for forskning på overtallige befruktede egg. Ballo, derimot, vil ha et generelt forbud som inkluderer befruktede egg som er blitt til overs, skriver avisen. Dersom SV støtter regjeringens 62 stortingsrepresentanter, vil ingen andre partier kunne hindre regjeringen i å få flertall for et forbud mot terapeutisk kloning.

– Tom Sundar, Tidsskriftet
tom.sundar@legeforeningen.no

Litteratur

1. <http://odin.dep.no/hd/norsk/aktuelt/p20041847/notat/042051-080002/index-dok000-b-f-a.html> (8.2.2002).
2. Sunde A, Eftedal I. Embryonale stamceller og terapeutisk kloning. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 2407–12.
3. Husom N. Biobankvirksomhet bør lovreguleres. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 2212.